

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs XX. De crimine falsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

tales sunt factio, vel iure, ita ut per factio evidentiā constet, palam usuras exigendo, usurarios illos esse, vel per iudicis sententiā, aut factam in iudicio confessionem, quæ iuris evidentiā est, de crimine usuræ confessi vel condemnati sunt, vel per legitimos testes de visu, aut de fama & opinione communi deponentes, per coniecturas alias aut iudicia aperta ac gravia, ex libris rationum v. g. petita, quod soleat merces supra iustum pretium vendere ob dilatam solutionem, vel quod res emat, cum pacto de retrovendo, quando majus eorum pretium erit, vel quod fructibus sibi re-

servatis iustè vendere talia possit depon-
bentur usurarii.

§. II.

De penis iure statutis in usurariis manifestis.

Multæ sunt pænæ in iuribus statutæ in usurarios manifestos quia tamen nemo vult hoc visum manifestè laborare, nulla est enim de ferendarum necessitas, præmissa multa pænæ hodie sint æquæ, de-
deatur de his Auctor, Method. huc sequenti. §. 3. §. 4.

TITVLVS XX DE CRIMINE FALSI.

§. I.

De Crimine Falsi in genere.

Falsum in genere dici potest immutare veritatem: ad crimen autem Falsi tria requiruntur. Primum ut pervertatur veritas. Secundò ut dolo malo id fiat, sive animo corrumpendæ veritatis, in alterius fraudem. Tertiò ut falsitas talis committatur cum notabili damno alterius: sive deinde dicto seu verbo, sive scripto, sive re seu facto (falsam v. g. monetam cudendo, falsa pondera faciendo &c.) sive usu aut potius abusu committatur, falsis probationibus utendo &c. Pœna autem criminis falsi de iure civili hodie arbitraria est, major,

aut minor pro diversitate delicti & circumstantiarum.

§. II.

De Crimine Falsi, quod committitur circa testes.

Crimen falsi à teste committitur, si falsus ille testimonium & dolo malo in iudicio deponat, vel veritatem occultet aut supponat, vel libenter alium ad dicendum falsum vel monitum, prout ex c. Falsitas a la-
paret. & quavis de iure civilis pœna sic talis testis falsum deponens, quæ est alterius falsitas, de iure canonico Clericus falsum deponens officio deponitur, & alia pœna Canonica.

nificas incurrat, uti videre est apud Aucto. Metho. hoc §. ubi alia etiam annotantur.

§. III.

Quibus modis falsentur rescripta seu Littere Apostolicae?

Novem referuntur modi, quibus littere Apostolicae falsentur, in *c. licet §. h. t.* hodie tamen non omnes sunt in usu, legat cit. cap. qui varios hos modos novisse vult & *c. quam gravi §. h. t.* Ex quo colligi potest, observandum in rescriptis talibus stylum entiae, & hinc, cum Pontifex Episcopos vel illius superiores fratres appellet, alios vero minores illis, etiam sacerdotes, filios; Reges vero appellet charissimos filios, alios vero Principes, dilectos filios; Judaeos vero & alios infideles tali filiorum nomine non dignetur &c. si praeter hunc stylum aliqua inscriptio fiat, de falsitate suspecta est illa.

§. IV.

An littere Papales ob rasuram modicam in eis factam, possint argui falsitatis?

Actum hac de re in genere jam aliquid in *Tu. 22. de fide instrumentorum lib. 2. Decretal §. 12.* circa Apostolicas litteras in specie sciendum, reprobantur illas, si in loco suspecto tenentur etiam parvum litterarum (in quo etiam unius litterae cum scissus immutatione) rasuram habeant; in narratione juris v. g. in propriis nominibus iudicum, in annota-

Compend. Pirhing.

tionem datae, vel indictionis &c. juxta *c. inter dilectos §. de fide instrum. §. 6. cum venerabilis §. de religiof. domi.* Quod si tamen rasura talis modica facta sit in loco non suspecto, non redduntur falsae litterae Apostolicae, *c. ex conscientia §. h. t. junct. Gloss. in casu.* Vel si certum sit rasuram factam à Cancellario, aut alio ex officialibus, quorum est corrigere, si supplicationi v. g. non respondeant, aut ab eo, cui commissum est rescripti talis expeditio, aut in litteris Apostolicis, quae clausae redditae sunt, sit facta rasura, in hoc enim casu non nocet rasura, praesertim si in his ipsius litteris fieret mentio factae rasurae.

§. V.

De poenis jure statutis in falsantes litteras, aut Bullas Apostolicas.

No. *Ad falsariorum §. h. t.* statuitur, non tantum, ut omnes, qui volunt uti litteris Apostolicis, diligenter examinent, falsae illae num sint, an verae, & nulla illis ignorantia patrocinari possit, ad evitandas falsariorum poenas, si examen tale non praemiserint, sed statuitur insuper, ut in poenam hi tales falsarii, qui litterarum Papalium falsarii sunt, incurrant excommunicationem latae sententiae, cum omnibus factoribus suis, & defensoribus, qui per se, vel per alios, vitium falsitatis (etiam semel tantum) exercent; & si Clerici sint, sint omnibus suis beneficiis & officiis perpetuo privati, ac si per se ipsos vitium falsitatis exercuerint, à Magistratu Ecclesiastico degradati, curiae saeculari puniendi tradantur.

H h h h

dantur. Si verò non falsarunt literas Apostolicas, falsis tamen scienter utantur, si Clerici sint, non quidem ipso facto suis beneficiis excidant, per sententiam tamen Iudicis his privandi sint, uti & si penes se literas tales falsas detineant, ac eas intra viginti dies non laceant, vel restituant. Videatur etiam Bulla Cœnz Domini contra hos falsarios literarum Apostolicarum.

§. VI.

An in dubio præsumendum sit, falsitatem esse commissam in literis impetratis à Sede Apostolica?

Si in rescriptis impetratis de simplici iustitia alicui administranda, repertatur falsitas, non debet præsumi de falsitate commissâ ab ipso impetrante, c. *Accedens* 8. h. t. junct. Gloss. in casu, cum tales literæ non tantum facile possint obtineri, sed nec magni sint præjudicii. In literis gratiæ verò impetratis, si repertatur falsitas, attendenda est qualitas personæ impetrantis, & gratiæ quantitas, an magna sit, nec ne; & secundum has circumstantias de falsatione præsumendum.

§. VII.

De falsitatibus, quæ committuntur in aliis instrumentis, seu literis, & de poenis falsantium sigillum Principis.

Notandum crimen falsi committere, & ut falsarium puniendum, si falsum instrumentum conficiat; vel appo-

nat aliquid in instrumento, quod verum non est; vel omittat solemnitates requisitas; aut super re illicita instrumentum conficiat, &c. si testamentum, o dicillum, aliudve instrumentum, seu literas, publicas, aut privatas, ad usus spectantes, immutavit, laceravit, corbussit, delevit, vel dolose abiecit, aut suppressit, ne eorum veritas innotescere possit, aut, si se vel alium suæ potestati subiectum, heredem, vel legatarium, in alterius testamento implicet; vel si alienum chirographum mutatus fuit, rationes, aut instrumentum rasurem falsaverit, vel signum privatum ex jure Civilis habetur, &c. c. *Canon* 33 de offic. Iud. deleg. ubi pariter ordinariæ puniendus dicitur, qui dolose literas alterius, cum damno hujus & injuria aperuit, aut testamentum confum.

Qui vero sigillum Principis falsum Clericus sit, deponendus est vel aliter, & signum illi aliquod, sive chartæ imprimendus, quo discernatur, ut falsum (nescio tamen an hæc poena hodie sit usua) & in exilium ejiciatur. c. *De obedientia* 5. h. t.

§. VIII.

De falsatione monete, & aliis modis, quibus crimen falsi committitur.

De variis modis, quibus falsatur moneta, & quæ poenæ in tales falsarios statutz sint, melius petimus ex jure civili, quam ex jure Canonico, cum de hac materia aut parum agant juris canonici, aut antiquata jam sint, aut ad

certum regnum sint restricta, videatur *Extravag. Prodiens Ican. 22. h. 1. & respondet uni. inter communes h. 1.* De modis autem aliis, quibus in diversis rebus crimen falsi committitur, quamvis

non semper pœnâ falsariorum tales puniantur, videatur *Molin. Tract. 2. d. 701. vel Farina in praxi criminali §. 150.*

T I T V L V S XXI.

DE SORTILEGIIS.

§. I.

An & quibus casibus sint licita sortilegia, vel illicita?

Sortilegia sive sortes dicuntur, cum aliquid eo fine agitur, ut ex ejus eventu considerato aliquid fiat, aut occultum innotescat, & hinc triplices sunt sortes tales. Divinatoriæ, quæ adhibentur, ad futurum, vel occultum cognoscendum, quod naturaliter sciri non potest: Consultoriæ, quibus divina voluntas circa rem aliquam inquiritur: & divisoriæ, per quas queritur, quid cuius tribuendum sit. Divinatoriis sortibus non licet uti, cum in illis multæ lateant superstitiones, & ad talia occulta, vel futura cognoscenda sunt medium inproportionatum, prout patet ex pluribus juribus, *causa 26. q. 5. & ex cap. in tabulis 1. h. 1.* consultoriæ verò sortes per se quidem, quando gravis urget necessitas, licitæ sunt, regulariter tamen, & ordinariè adhibendæ non sunt (& hinc sub excommunicatio-

ne prohibentur in *can. sortes canf. 26. q. 5.* cum ad specialem, & extraordinariâ Dei providentiam non sit necessitas recurrendi, ita ut ad tentationem potius illicitam prohibitam recursus talis revocetur. Divisoriæ denique sortes secundum se quidem etiam licitæ sunt, & in multis casibus à jure civili adhiberi jubentur, semper tamen cavendum, ne illicitæ quædam, & supersticiosæ circumstantiæ, cum aliqua sacrarum rerum irreverentia admisceantur, quæ sortes etiam tales illicitas faciunt.

§. II.

An sit licitus usus sortium in electionibus ad prælaturas & alia beneficia Ecclesiastica?

Responderetur negativè, prout constat *ex cap. Ecclesia 3. h. 1. ex quo cap. habetur, quod generaliter prohibitus sit, sortium usus in electionibus ad officia, vel administrationes Ecclesiasticas, ita ut nec compromissarii ad eligendum, possint sorte constitui, ut ne scilicet*

Hhh hh 2

lice